

ринків, розвиток комп'ютерних і телекомунікаційних технологій посилюють конкурентну боротьбу, в результаті якої біржі зобов'язані здійснювати масштабні інвестиції в нові технології для того, щоб підвищувати конкурентоспроможність, пропонуючи нові послуги залучати нові компанії-емітенти, нових членів і велику кількість інвесторів. Незважаючи на те, що сучасні макроекономічні процеси характеризуються нестабільністю, фондовий ринок України з року в рік нарощує свій потенціал і демонструє тенденцію до зростання.

Для країн, де ринкові інститути тільки формуються, до яких належить і Україна, важливу роль відіграють питання фінансової, державної та податкової дисципліни, а також контроль руху капіталу з метою недопущення мінімізації оподаткування та виведення в офшорні зони і світові фінансові центри.

Для нормального функціонування фондового ринку потрібні три основні складові: інвестори, майданчики зі зручними інструментами, де вони можуть розмістити вкладення, і, звісно ж, об'єкти для інвестування. Реформування треба починати з фундаментального – створення належного бізнес-середовища, умов для того, щоб виробляти в Україні було вигідніше, ніж завозити з-за кордону. Доки таких змін не буде, фондовий ринок належним чином не запрацює. Навколо нас – країни, які з точки зору можливостей для інвестування і відкриття нових підприємств обганяють Україну на десятки років. Польща, Німеччина, Туреччина та ін. Нашою перевагою є значні обсяги внутрішнього ринку. А також потенційна спеціалізація Українського міжнародного фінансового центру. Основними товарами у нашій країні є енергетична та аграрна продукція (принаймні, так було до повномасштабного вторгнення). Завдяки цьому, Україна спроможна стати потужним гравцем східної Європи та Чорноморського регіону, а також повноцінним товарним хабом.

Як приклад може слугувати досвід сусідньої Польщі, яка вже має один із найрозвиненіших фондових ринків у Європі. А показники Варшавської біржі за деякими позиціями часто згадують у одному ряду з результатами торгів у Нью-Йорку, Токіо чи Лондоні. До того ж, тамтешня біржа стала базовою для розміщення цінних паперів багатьох найуспішніших українських підприємств, які, користуючись її посередництвом, залучають у модернізацію виробництв сотні мільйонів доларів. Або можна поглянути на досвід Румунії: за кілька років інтенсивного розвитку румунського фондового ринку, в економіку сусідньої держави вдалося залучити \$100 млрд іноземних інвестицій. Це, на хвилиночку, – майже три річні українські бюджети. Ще \$20 млрд. сусіди акумулювали в пенсійних та інвестиційних фондах.

Література:

1. Якубовський С., Шендерова А. Аналіз динаміки регіональної та галузевої торгівлі України з країнами ЄС. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. С. 50–52.
2. Ревуцька Н. Тенденції розвитку біржових технологій. Вісник державного університету фіскальної служби України. 2017. № 10. С. 10–11
3. Якубовський С., Шендерова А. ДИНАМІКА ФОНДОВИХ РИНКІВ ПРОВІДНИХ КРАЇН ЄС ТА УКРАЇНИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ПАНДЕМІЇ COVID-19, Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. С. 47–49.

Захожай К.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова

Кулагіна І.І.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ РИЗИКІВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН СВІТУ

Реалії нинішнього часу вимагають осучаснення моделі ринкової економіки, що, у свою чергу, потребує наукового обґрунтування шляхів удосконалення фінансового механізму. Наразі наша держава об'єктивно змушена активніше перерозподіляти кошти для забезпечення соціальних гарантій населення і суспільних благ, культурної сфери, системи управління на різних рівнях, безпеки та оборони тощо. Сучасний світ характеризується зростанням турбулентності на фінансових ринках, що створює особливі виклики для забезпечення стабільності національних економік багатьох країн.

Виявлення та мінімізація фіскальних ризиків з урахуванням їх впливу на бюджетні показники для вдосконалення практики управління зумовлені необхідністю вжиття заходів задля підвищення стійкості державних фінансів, забезпечення макроекономічної стабільності та повного, своєчасного фінансування ключових державних зобов'язань. Фіскальна політика в умовах нестабільної макроекономічної ситуації спрямована і на вирішення проблем на місцевому рівні, що значно ускладнює використання її потенціалу, як ключового антикризового інструменту [1]. Водночас, це негативно впливає на макроекономічну стабільність та створює ризики для швидкого відновлення економіки України у середньостроковій перспективі.

З початку 2020 року світова економіка зіштовхнулася з поширенням COVID-19, що є глобальним викликом і ударом для всіх країн, у тому числі і для України. Так, запроваджений карантин та безпрецедентні заходи безпеки негативно вплинули на економічне навантаження у нашій країні й на виконання показників Державного бюджету. З метою належного забезпечення фінансовими ресурсами у період пандемії для реалізації ефективних заходів щодо нейтралізації негативних наслідків масового поширення COVID-19 та підтримки економіки Міністерство фінансів України підготувало та внесло зміни до дохідної і видаткової частин, що було відображено у Законі України «Про Державний бюджет України на 2020 рік», потім були відповідні врахування у бюджетах 2021 р. та 2022 р. Відповідно динаміка цін на основні виробничі групи товарів відрізняється від тих значень, які були закладені у макроекономічному прогнозі на 2020-2022 роки. Експорт товарів почав зменшуватись з 2020 року через значне зниження індексу цін на чорний метал та кукурудзу, а також через ризики скорочення світового попиту на сировину та нижчу врожайність зерна через менш сприятливі погодні умови. При цьому у динаміці спостерігається більш значне скорочення імпорту товарів та послуг, що пояснюється послабленням споживчого попиту як через зниження економічної активності в країні, так і з частковим закриттям кордонів, що ускладнило логістику та туризм [2].

У лютому 2022 року українське суспільство зіштовхнулось з черговим викликом - широкомасштабним вторгненням РФ у нашу державу. Внаслідок цього економічні позиції України стали надзвичайно вразливими - країна-агресор спричинила значні фінансові та економічні збитки. Близько 30% вітчизняних компаній припинили свою діяльність, а 45% понизили власні потужності. Відбулося зниження валютних

надходжень через зменшення експорту руди, металу та металевих виробів, на які припадає близько однієї чверті експорту товарів України. Міжнародний валютний фонд прогнозує, що протягом поточного року ВВП нашої держави у реальному вираженні знизиться на 35%. В умовах скорочення податкових надходжень та великих обсягів військових витрат питання радикальної модернізації й відновлення промисловості та інфраструктури у післявоєнний період розглядається насамперед у площині досягнення Копенгагенських критеріїв у економічній сфері, зокрема щодо дієвості ринкової економіки із застосуванням власних підходів до відбудови економічного потенціалу країни та вибудовування ефективного майбутнього із залученням фінансової та гуманітарної допомоги інших країн.

Деформація фіскального механізму, що виникла під впливом швидких темпів глобалізації, проявляється у всіх елементах соціально-економічної системи, викликаючи надзвичайно високий дефіцит бюджету та брак коштів для фінансування соціальних видатків, а, отже, створює значну загрозу макроекономічній стабільності. Вирішення цієї проблеми потребує розробки оптимальної фіскальної політики, яка б мінімізувала ризики та втрати суб'єктів господарювання при максимально можливій збалансованості їх інтересів, що передбачає наближення податкової системи до нинішніх реалій, єдність механізмів та інструментів формування бюджету, його взаємозв'язок із грошово-кредитною політикою держави [3]. Тобто підвищити макроекономічну безпеку в країні можливо лише шляхом комплексного вирішення проблем податкової, бюджетної та боргової політики, а також поєднання національних інтересів з інтересами суб'єктів господарювання.

Отже, будучи складним та динамічним, фіскальний механізм України характеризується постійними змінами у структурі й векторах розвитку. Це являється причинною основою ризиковості реалізації фіскальної політики. Ринкові трансформації вітчизняної економіки генерують зростання імовірності фіскальних ризиків та їхніх масштабів. Вагомість впливу ризиків на стабільність фіскального механізму й економічної системи загалом зумовлює об'єктивну необхідність у відповідній ідентифікації, оцінюванні та мінімізації, що значно підвищує актуальність наукових досліджень і необхідність вирішення проблем ризиковості під час реалізації фіскальної політики.

Література:

1. Штань М.В. Глобалізаційний вимір економічної політики держави. Інвестиції: практика та досвід, 2022, С. 95-99.
2. Міняйло О.І. Економічна політика держави за умов глобальної пандемії. Scientia Fructuosa, 2022, С. 26-44.
3. Трещов М.М. Україна в глобальних рейтингах: ретроспектива та напрями розвитку. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування, 2022, С. 98-104.

Зіньківський М.В

«Фінанси, банківська справа та страхування та страхування», 6 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьма
Науковий керівник — д.е.н., професор кафедри фінансів імені Віктора Федосова Мельник В.М

ТРАНСФОРМАЦІЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ